

2 KORIN

Korin mbal tuku waḡe Paulusḡe arnu kuyarna

Paulus nu Korin mbal tuku waḡe arnu kuyarna te tugunu teḡenmba.

Nu Korin mbal tuku waḡe ambonḡa kuyarna ta nane tuku mbar afu kile-tidiḡam tuku kuyarna. Nu pasa waḡe sanḡrinu pilna tukunu nu piti ḡak minmba Titus kukulna le nane tugum kina. Nu kumba ka tanḡe maḡ luka Paulus tugum promba nu wam kubeu tuna sulumba sakina: Nane ne tuku pasa dubimba nanḡine mbar kile-tidiḡinaig ḡga sana le Paulus nu gare-garekina.

Wam ande mata Korin mbal tugumḡe mayok kina ta Titus nu Paulus teḡenmba kila sana: Yabri mbal afu Korin mbal ḡgamukḡe ne tuku nyu ḡayo silide. Yerusalem gabat mbalḡe ne pirokam tuku waḡe ande kuyarmba tine ndakinaig tukunu ne aposel kuga ḡgade ḡga Paulus sana.

Paulus nu pasa ta ismba nane tuku yabri pasa kile-ibenḡkam tuku nuḡe maḡau tiḡreknu ta waḡe te mbolḡe kuyarna sulumba sakina: Tane Korin mbal Kristus tuku kuasmbi ḡakmba ye tuku piro mbolḡe mayokke likinaig tukunu ye siḡka Kristus tuku aposel minet ḡgina.

¹ Kuate tuku kuasmbi Korinḡe nu tuku mbal afu ḡakmba Akaia kilke mbolḡe mine likade tane ḡakmba kaiye. Ye Paulus Kuate nu nuḡe nzali dubimba ye Kristus Yesus tuku aposel mini ḡga nyu te-mayokna. Ye siḡgine tira Timoteus sile tane ndoḡ pasatam prowek.

² Siḡgine Mam Kuate, Sunḡo Yesus Kristus nale tane ake sinaḡ make patika ḡgamunḡal wamdus bul sertinḡuwaik. Son.

Piti mbolŋge dirnanga tingam tuku pasa

³ Singine Sungo Yesus Kristus tuku Mam Kuate sine nu tuku nyu te-dunŋube. Nu sine sunŋomba mapesingit. Nu mara mindek sine sinzaŋsingit le wamdus piti bulkade. ⁴Nu sine piti mbolŋge mineg le sinzaŋsinŋmba wamdus bul sersingit. Wam tamba nane afu piti mbolŋge minig ta sine mata nane sinzaŋniŋmba wamdus bul serningam kumuŋ.

⁵ Kristus nu piti sunŋo kurana taŋamba ndo sine mata piti sugo kugrakeg ta Kuatenŋe Kristus sinzaŋna taŋamba ndo sine mata sinzaŋsingit le wamdus bulkade. ⁶ Ta tuku sine piti kugrakeg wam ta mbolŋge sine tane turka wamdus bul sertingam tuku ndin kila pileg. Sine piti mbolŋge Kuate nu wamdus bul sersingit ta tane sine taŋaŋ piti kugrakade le Kuate nu wamdus bul sersingit taŋamba ndo sine tane turka wamdus bul sertingam kumuŋ. ⁷ Sine tane baringamŋgaig ŋga ŋgamunŋal piti ndasingit. Tane sine taŋaŋ piti kugrakade tukunu wamdus bul seram tuku maŋau sine teg taŋamba ndo tade.

⁸ Tira kame, sine Asia kilke mbolŋge piti sugo kaŋgerkigeŋ ta tane kila satinŋamŋgig. Sine piti sugo kaŋgerka wamdus mayenu pro kinaig le kumamŋgig ŋga idusgeŋ. ⁹ Wam ta mbolŋge singine saŋgri kumuŋ kuga ŋga kamsomba Kuate tuku saŋgri tomba tingigeŋ. Nu kumanu mbal kile-tidinŋate tuku. ¹⁰ Sine kume dirgeŋ le nu sine turkina. Nu taŋamba maŋ tursinŋamŋgat ŋga sine wamdus bulok mineg. ¹¹ Tane mata sine tuku ŋga Kuate yabaŋap le nu tane gudommba tuku yabaŋ pasa ismba sine tursinŋuwa le wam ta mbolŋge nane gudommba nu tuku nyu te-dunŋuwaig.

Paulus nu Korin kambim sakina ta nu pitik nane tugum kine ndakina

¹² Sine nane njakmba tugumnye manau purferjnu yabri kugatok ke likeg nga wamdus bulok mineg. Sine tane Korin ngamuknye manau tajar ke likeg. Sine kilke te tuku wamdus kilambi taja ndaweg. Kuatenge ake sinaj sanjri singit le sine tajaweg. ¹³ Sine pasa kuyarke likeg ta tugunu kile-mayokka kuyarkeg le tane burka katese mayewam kumuñ. ¹⁴ Kile tane sine tuku manau fudinmba ndo katesede ta ngumnenga tane katese mayewap le Sunjo Yesus tuku ait mbolnye sine tane tuku gare-garekube le tane mata sine tuku gare-garekamnyeig.

¹⁵ Ta tuku ye tane lato gare tingam tuku tane tugum kambim aram saken. ¹⁶ Ye Masedonia kambim nga ka tane kanjerki sulumba ka Masedoniarne manj luka pro tane tugum prowam saken. Tange ye agar ndendemi sinzanyap le Yudea ma tugu mbol kambim tuku saken. ¹⁷ Ye tajamba tane tugum kambim saken ta pro ndawen. Tane ye fare fare wam mbilmbilmba saket nga idusde e? Tajamba kuga. Ye wam ande kam idusmba saket ta ye kilke mbolok mbal tajar mingembi ndo saka ngarosumbi dubi ndade tajar kuga. ¹⁸ Kuate nu son pasa ndo sakate tajamba ndo ye tuku pasa te mata son pasa ndo. Ye tane tugum kambim saken ta mingembi ndo sa ndaken.

¹⁹ Sine kej ye Silvanus Timoteus sine tane tugumnye Kuate tuku Kirjo Yesus Kristus tuku pasa kuklimba satinjigen. Nu wam kam sakate ta mata mingembi ndo sa ndakate. Nu sakate tajamba ndo kate. ²⁰ Kuate nu sine wam magenu singam tuku pasa kusna ta alonu tajamba Kristus mbolnye mayok kinig. Ta tuku sine nu mbolnye Kuate tuku pasa ta sinja son pasa nga Kuate tuku nyu tedungeg.

²¹ Kuate nu Kristus mbolnye sine tane turmba sanjri pilesingit le nuje mbal minmba nu tuku pirokeg. ²² Nu

sine nuje mbal nga nuje Guwa wasik taraj singina le sine nu tuku mbal mineg ta kateseweg.

²³ Ye Kuate am mbolnge satिंगamngit. Ye tane tugum pro ndawen ta tejenmba. Ye tane satिंगe lika piti tingikit nga tane mapekam tuku idusmba ye pro ndawen. ²⁴ Sine tane tuku ngamunggal son kulatkeg nga idus ndawap. Tangine miroj kulatkade le sangri tingate. Sine tane ndonj ulendika pirokeg ta tane gare njak minap nga iduseg.

2

¹ Ye buk tane tugum kumba satिंगe lika piti tingan ta man lato tane tugum kumba satिंगe likam mbulet. ² Ye kumba sigair-sigairtingmba piti tingi ta ande nu ye gare sam tuku mine ndakate. Tane ndo ye gare sam tuku minig. ³⁻⁴ Ye tane tuku tejenmba iduset. Tane ye ndonj wam ndui ta tuku ndo gare teg nga iduset. Ta tuku ye tane tugum kumba wam afu tuku piti tam idus ndawet. Ye tane tugum ka le gare ndo sap nga iduset. Ye tane kile-tidingam tuku waje kuyaren ta ye piti ngamunggal rar sungo tumba malmbi njakmba kuyaren. Ye piti tingam tuku tanjamba kuyar ndawen. Kuga. Ye tane tuku kume purmba minet ta kila palpe nga kuyaren.

Ande mbarna ta nu tuku mbar gilaingap

⁵ Tane tuku ande ye mbolnge mbarna ta nu ye ndo piti ser ndayina. Tane njakmba piti sertingina ta piti ta sungo kuga. Ye pasa sangrinu sake nda. ⁶ Tane gudommba nu lafunu tunaig ta kile maye. ⁷ Nu piti sungo tumba nu tuku sangri te-ibenjbekaig. Kile tane nu tuku mbar gilainga wamdus bul serap. ⁸ Tane nu tuku kume purmba minig ta te-mayokap le kila pilwa. ⁹ Nu te-tiwam tuku ye tane tuku kuyaren ta tane ye tuku pasa njakmba dubikade e ko kuga ta ye katesewam tuku kuyaren. ¹⁰ Tane ande tuku mbar gilaingade ta ye mata nu tuku mbar gilainget. Ye

tanenu nga Kristus am mbolŋge mbar ta gilainget. ¹¹ Wam ta mbolŋge Satan nu sine kile-iberŋkam kumuŋ kuga. Nu sine ŋaigo siglikam iduste ta sine ŋakmba kila.

Paulus nane Kuate tuku sangri mbolŋge pirokinaig

¹² Ye pasa mayenu Kristus tuku kukliwam Troas tumbraj mbol prowen ta Sunŋo nu buk ye pirokam tuku ndin wakeina. ¹³ Ye pirokam tuku ta yiŋe tira Titus nu Troas pro ndana tukunu ye piti ŋak minmba nane kusreka tiŋga nu sota Masedonia kilke mbol te prowen.

¹⁴ Sine Kuate tuku nyu te-dungube. Nu Kristus mbolŋge sine sangri pilesinmba sangri ŋaigonu ŋakmba kile-iberŋkam tuku ndin tumsingit. Afu Kristus kila palm-bim tuku Kuate nu sine mbolŋge pirokate le nuŋe pasa mayenu mundur mayenu tajaŋ mayok ka ma ŋakmba kumuŋgate. ¹⁵ Kristus nu sine sinamŋge minit tukunu Kuate am mbolŋge sine mundur mayenu tajaŋ mineg. Mundur mayenu ta Kuatenge muskil kile-tidiŋga minit mbal ŋgisikade mbal ta ŋakmba tugum kinit ta ¹⁶ nane ŋgisinu mbal pasa ta nane bale faram tuku mundur tajaŋ kamsude le nane muskil kile-tidiŋganu mbal abo ningam tuku mundur tajaŋ kamsude. i ... Ima kate piro sunŋo ta kam kumuŋ. ¹⁷ Kuatenge nuŋe piro kam tuku madisiŋgina mbal sineŋ ndo kumuŋ. Sine Kristus ndoŋ ulendika Kuate am mbolŋge wamdus tugusekmbi nuŋe pasa kukliweg. Nane afu ndametiŋ kilam tuku ndo nu tuku pasa kuklide ta sine nane tajaŋ kuga.

3

Paulus nane pasa kitek tuku piro mbal

¹ Sine tane pasa satingeg tamba siŋgine nyu payam ndakeg. Sine nane afu tajaŋ tane sine tuku manjau kila palmbim tuku waŋe afu kile ndakeg. Ko afuŋge sine

tuku maŋau kila palmbim tuku waŋe afu siŋgap ŋga idus ndaweg. ² Sine tuku kuyar waŋe ta tane minig. Tane mbolŋge sine tuku piro kilimok mayok kinit. Waŋe ta sine tuku ŋgamuŋgal sinamŋge minit ta nane ŋakmba kila. ³ Tane Kristus tuku waŋe ŋak minanu taŋaŋ mayok kinig. Sineŋge waŋe ta tiŋgiger. Kuate abo minmba minit nuŋe Guwaŋge Kristus tuku waŋe ta kuyarna. Andeŋge waimbi kuyar ndana. Kuyar ta tukul pasa taŋaŋ ndame mbolŋge mine ndakate. Tanŋine ŋgamuŋgal sinamŋge minit.

⁴ Sine Kristus mbolŋge saŋgri tiŋga taŋamba siŋgine piro tuku saka Kuate am mbolŋge wamduŋ bulok mineg. ⁵ Sine siŋgine saŋgri tomba tiŋga piro ta kam kumuŋ ŋga sa ndakeg. Sine Kuate tuku saŋgri tomba tiŋga ndo piro ta kam kumuŋ ŋgeg. ⁶ Nuŋge saŋgri siŋgit le nuŋe pasa kitek ta sine kumumbi te-mayokey. Pasa kitek ta tukul pasa ambokok taŋaŋ kuyar mbolŋge mine ndakate. Tukul Guwa mbolŋge minit. Tukul maŋau nu kume maŋau siŋgit ta Tukul Guwa nu abo mine maŋau siŋgit.

⁷ Ndame tukul pasa ŋak tugu pilmba mayok kina ta kilŋa saŋgri ŋayo mayok kina le Israel mbal nane Moses tuku tumail kaŋgere fugunaig. Tukul pasa nu kume maŋau ndo siŋgit ta nu tuku kilŋa suŋgo ta ŋgumneŋga kugana. ⁸ Pasa kitek Kuate tuku Guwa mbolŋge mayok kinit ta nu kilŋa ambokok ta limba saŋgri ŋayo mayok kinit. ⁹ Pasa ambokok nu taŋgo kilmba pa mbolŋge patikate ta nu kilŋa saŋgri ŋak mayok kina. Pasa kitek nu taŋgo tiŋreknu kile-mayokkate ta nu kilŋa ambokok ta limba saŋgri ŋayo mayok kinit. ¹⁰ Maŋau ambokok tuku kilŋa maŋau kitek tuku kilŋaŋge nu lite le nda minanu sukte. ¹¹ Pasa ambokok kugawam tuku ta nu kilŋa ŋak mayok kina. Pasa kitek minmba minam tuku ta nu siŋka kilŋa saŋgri ŋayo ŋak mayok kinit.

¹²⁻¹³ Moses tuku tumail kilŋa ta kuga-kugamba minna

ta nu Israel mbal kanjer ndawaig nga tawimbi tumail songina. Pasa kitek tuku kilja ta tanjamba kugawe nda. Wam ta idusmba sine kuru kuru kugatok mingge bulokmbi pasa kukliweg. ¹⁴ Israel mbal o buk kile mata Kuate tuku pasa ambokok ta burka nane tuku wamdus tawimbi songanu tanjan tugunu katese maye ndade. Kristus mboljge ndo wamdus purfewam kumu. ¹⁵ Ait te mboljge mata nane Moses tuku pasa burkade ta nangine wamdus songanu tanjan tugunu katese maye ndade. ¹⁶ Ande nu ngamungal biye mbilmba Sunjo tugum kuwa ta Sunjonge tawi ta talka wamdus nuje purfeu serwa le nu Kuate tuku kilja sangrinu ta kanjeramngat.

¹⁷ Sine Sunjo sakeg ta nu Tukul Guwa. Sunjo tuku Guwa nu ande sinamnge minit ta nu muskil te-tiwe tuwit le aganj ande nu ndale ndakate. ¹⁸ Sine pasa kitek son ngeg mbal tumail songanu tanjan mine ndakeg le Sunjo tuku kilja sine mboljge kilimok mayok kinit. Sine Sunjo tuku kilja lato lato teg sulumba nu tuku manjau te-pureg. Singine Sunjo Tukul Guwa tugumnge kilja ta teg.

4

Kuate tuku kilja tanjo mboljge kilimok mayok kinit

¹ Kuate nu sine mapeka piro te singina tukunu sine wamdus piti kamusmba piro kusrewam idus ndaweg. ² Kiko manjau najgonu kuirka kade ta sine pitaika ngum-ningigen. Sine afu yabri ndaningeg. Sine Kuate tuku pasa mbil ndaweg. Sine pasa tugusek kilimok te-mayokmba Kuate am mboljge piziknu mineg ta nane jakmba kila.

³ Pasa mayenu kukliweg ta tugunu kilimok. Ngisinu tuku ndin mboljge minig mbal ndo nane tugunu katese ndade. ⁴ Mbal ta nane Kristus tuku pasa son nda ngade. Ta ndanam? Kilke te tuku gabat Satan nu nane tuku wamdus

tukulningit le nane pasa mayenu ismba wamdus purfe ndaningit. Nane Kristus nu kilnja sanjri njak Kuate tana minit ta nane nu katese ndade.

⁵ Sine pasa kukliweg te singine miroj tuku kukli ndaweg. Yesus Kristus nu Sunjo ndindo minit nga wam ta kukliweg. Sine nu tuku nga tane tuku piro mbal tana minig. ⁶ Kuate nu tugu mbolnge bulu mayok ka ma make kilnawa ngina ta nunge singine ngamungal kilnate le sine Yesus Kristus kanjermba Kuate tuku kilnja kila pilig.

Sine piti kanjerkeg ta Kuate nu sine kusre ndakate

⁷ Aganj mayenu kilke waim sinamnge minig tana Kuate nu nunge wam mayenu sine sinamnge pilit. Sine kilke waim tana sanjri kugatok minig ta sine Kuatenge sanjri pilesingit le ⁸ piti yimyange sine tidongade ta sine muskil te-tiwam kambim kumuj. Sine wamdus te-suluweg ta sine wam pile pas ndakeg. ⁹ Afu sine kasursingig ta Kuate nu sine kusre ndakate. Nane sine bale faram tuku pani farde ta sine kume ndakeg. ¹⁰ Sine mara mindek Yesus kumna tana ndo sine kume direg ta sine kume ndakeg. Wam ta mbolnge tane Yesus abo njak minit ta tane katese mayede.

¹¹ Sine abo njak minmba Yesus tuku nga mara mindek kume direg le nu abo njak minit ta tane kila pilig. ¹² Sine mara mara kumam tuku ndin mbolnge minig ta tane abo minmba minam tuku ndin mbolnge minig. ¹³ Ande nu kuyar pasa mbolnge tenjmba kuyarna.

Ye Kuatenge pasa sakina ta son nga nane njakmba sanj-
gen nga kuyarna. *Mune ...*

116.10

Sine mata nu tana Kuate tuku pasa son nga tane satinjet. ¹⁴ Kuate nu Sunjo Yesus kumna le te-tina tana ndo ngumnenga sine nu ndoj kile-tidinguwa sulumba tane sine ndoj kilmba nu tugumnge patikamngat ta sine kila.

¹⁵ Sine tanenu nga piti nakmba te kugrakeg. Tanjaweg le Kuate nu ake sinaŋ taŋgo make patikate wam ta taŋgo gudommba lato iswaig sulumba Kuate gare pasa samba nu tuku nyu te-duŋgam tuku mbal tuge ŋayowaig.

¹⁶ Sine wam ta idusmba piti sinamŋge wamduŋ kanyummba piro kusrewam idus ndaweg. Sine tuku ŋgarosu lato lato baklelde ta sine tuku ŋgamuŋgal saŋgri tiŋga minig. ¹⁷ Piti ait fagnu ndo kaŋgereg ta ŋgumneŋga alonu kilŋa suŋgo gare minmba minam tuku tamŋgig. Piti teg te gare maŋau tamŋgig taŋge liwa le nda minanu sukamŋgat. ¹⁸ Sine agaŋ ammbi kaŋgerkeg ta suŋgomba idus ndaweg sulumba agaŋ ammbi kaŋger ndakeg ta suŋgomba iduseg. Agaŋ ammbi kaŋgerkeg te ait fagnu ndo minmba kugawamŋgaig. Agaŋ ammbi kaŋger ndakeg ta minmba minamŋgaig.

5

Ŋgarosu kitek tamŋgig

¹ Kilke te mbolok ŋgarosu te baibai taŋaŋ. Andeŋge sambriwa ta Kuate nu ŋgarosu kitek siŋgamŋgat ta sine kila. Ŋgarosu kitek ta wande taŋaŋ ta taŋgoŋge wakei ndanaig. Nu samba mbolok agaŋ minmba minam tuku.

² Sine ŋgarosu te ŋak minmba samba mbolok ŋgarosu sine mbolŋge prowa nga mindesimba mineg. ³ Sine samba mbolok ŋgarosu ta ŋak minmba kanu ŋgarosu kugatok mine nda.

⁴ Sine baibai te sinamŋge minmba sinamanzer suŋgo ŋak mineg ta sine ŋgarosu te kusrewam idus ndaweg. Ŋgarosu kitek amboŋga sine mbol prowa sulumba ŋgarosu kumam tuku te abo minmba minam tuku maŋau sinam kuwa nga iduseg. ⁵ Kuaterŋge sine taŋamba ndo ŋgarosu kitek mayok kambim tuku wakeika patikina

sulumba nuje Tukul Guwambi sine mbolŋge asi sirimba tucker tidinŋanu tajaŋ kina.

⁶ Sine wam ta idusmba mara mindek saŋgri tinŋeg. Sine kilke te mbolok ŋgarosu sinamŋge mineg sulumba Suŋgo tugumŋge mine ndakeg ta sine kila. ⁷ Sine ammbi nu kaŋger ndaweg ta siŋgine li ŋakmba mbolŋge nu tuku saŋgri tomba tinŋeg. ⁸ Sine saŋgri tinŋa ŋgarosu kusremba Suŋgo tugum kumba nu ndoŋ minam tuku mindesiweg. ⁹ Sine kilke te mbolŋge minmba e ko nu tugum kaŋgig ta sine mara mindek nu tuku nzali ndo dubiwamŋgig. ¹⁰ ŋgumneŋga sine ŋakmba Kristus am mbolŋge tinŋube le nu sine pilesinŋuwa le sine ŋgarosu te ŋak minmba maŋau ke likeg ta lafunu kumumbi tamŋgig.

Sine Kristus mbolŋge Kuate ndoŋ gulabeg

¹¹ Sine ŋakmba Kuate tugumŋge tinŋamŋgig wam ta idusmba sine Suŋgo tuku kurauka nane gudommba nu son ŋguwaig ŋga nane tuku wamdus didikam tuku pirokeg. Sine wamdus tinŋreknu ta tumba pirokeg ta Kuate nu kila. Tane mata taŋamba kila pilmba idusap ŋga satinŋet. ¹² Tane sine tuku nyu te-dunŋap ŋga pasa te sa ndatinŋet. Kuga. Nane afu wamdus ŋaigonu ŋak minmba taŋgo am mbolŋge mbal magenu tajaŋ payamkade. Tane sine tuku maŋau kila palpe sulumba payamkade tuku mbal yabri pasa ta lafumba Paulus nane ŋgamunŋgal tugusek minig ŋga saninŋap.

¹³ Mbal ta sine ŋginŋan wamdus ŋak mineg ŋgade ta sine Kuate tuku piro sunŋokuwa ŋga taŋamba mayok kineg. Sine wamdus tugusek ŋak mineg ta sine tanenu ŋga taŋamba mayok kineg. ¹⁴ Kristus tuku kume pur maŋaunŋe sine tuku ŋgamunŋgal didikate le maŋau ŋakmba ke likeg. Siŋgine wamdusmbi kuga. Taŋgo ndindo ta sine ŋakmba tuku ma tumba kumna le sine

ɲakmba nu ndoɲ kumanu taɲaɲ kumgeɲ ta sine kila. ¹⁵ Nu sinenu ɲga kummba maɲ tiɲgina. Ta tuku kile sine siɲgine nzali dubi ndamba nu tuku nzali ndo dubiweg.

¹⁶ Kile sine nane afu kaɲgerka taɲgo tuku maɲaumbi pile ndaniɲgeg. Sine buk mbarmba maɲau tambi Kristus pilegeɲ ta kile afu mbolɲge taɲa ndaweg. ¹⁷ Ande nu Kristus ndoɲ sailkate ta nu kitek mayok kinit. Nuɲe maɲau ambokok ta kugana le maɲau kitek nu mbol prona.

¹⁸ Maɲau kitek ta Kuateɲge te-mayokte. Sine nu tuku ɲgueu mbal mingeɲ le nu sine ndoɲ wamɲus mukuk minam ɲga Kristus tuku kume mbolɲge sine ndoɲ tumana. Sine Kristus ndoɲ tumawam tuku ndin ta afu tumniɲgam tuku nu piro siɲgina. ¹⁹ Sine piro ta kumba pasa kukliweg ta teɲenmba. Kuate nu Kristus mbolɲge sine taɲgo tuku mbar saukam tuku ndin wakeina sulumba nu sine ndoɲ tumana. Nu wam ta mbolɲge sine taɲgo ndoɲ tumate ta afu saniɲgam tuku piro ta sine wai mbolɲge pilna.

²⁰ Kuate nu taɲamba sine tuku miɲge mbolɲge taɲgo wikate tukunu sine Kristus tuku piro mbal minmba Kristus tuku nyu mbolɲge tane sarsartiɲmba satiniɲgeg; Kuate ndin wakeina ta ndo dubimba tane nu tuku gulab mayok kape ɲgeg.

²¹ Kristus nu mbar kugatok minna ta Kuate nu sine tuku mbar ɲakmba nu mbolɲge patikina le nu une taɲgo taɲaɲ mayok kina. Kile sine nu ndoɲ ulendikeg tukunu Kuate nu nuɲe maɲau tiɲreknu sine mbolɲge pilit le sine tiɲreknu mayok kineg.

6

Paulus nane piroka piti sugo kugrakinaig

¹ Sine Kuate ndoɲ pirokeg tukunu sine tane saɲgrimba sarsartiɲgamɲgig. Kuate nu ake sinaɲ tane make patikate

wam surgo ta ake agar tarar kusre ndawap. ² Kuate nu tejenmba sakate.

Ye tane make patiken tuku ait mboŋge tane tuku wi ismba kilen. Tango muskil kile-tidingen tuku ait mboŋge tane turtingen nga sakate. *Aisaia ... 49.8*

Tane ise mayewap. Kile ait te nu wikap ta nu isamngat. Kile ait te mboŋge nu tane muskil kile-tidinge tingamngat.

³ Sine Kuate ndon pirokeg ta afunje sine talasjnbekaig nga sine piro mayeweg. ⁴ Nane sine Kuate tuku piro mbal tugusek nguwaig nga mine njakmba mboŋge sine kumumbi mayok kineng. Ngarosu piti sinamanzer manau ta mboŋge sine sangri tinga bike ndakeg. ⁵ Afu sine kilmba ngussingig. Afu sine mulij kilmba wandeknge patikade. Afu sine kile-ngamukka tumail pansingig. Sine piro karenka mundu teg. Ait afu sine kinye ndaka gubak mineg. ⁶ Sine piti ta njakmba sinamnge sangri tinga manau purfejnu ndo ke likeg. Sine pasa tugusek ta kila minmba wamdus mukuk mineg sulumba nane njakmba mboŋge rangun mayeweg. Sine Tukul Guwa njak minmba sine wamdus tugusekmbi nane njakmba tuku kume pureg. ⁷ Sine pasa tugusek ndo saka Kuate tuku sangri mboŋge pirokeg. Wam ta njakmba mboŋge sine nu tuku piro mbal tugusek mayok kineng. Sine manau tinreknu tambi wam njaigonu njakmba kile-ibenkeg.

⁸ Nane afunje sine tuku nyu kile-dungade le afunje tumail pansingig. Afu sine waje pasa sasingig le afunje sine magenu ngade. Sine tugusek pasa ndo sakeg ta afunje sine yabri mbal nga pitaikade. ⁹ Afu sine nyu kugatok nga talasingig ta nane gudommmba sine tuku nyu saka minig. Ait gudommmba sine kume direg ta sine abo mineg. Sine ngarosu piti surgo teg ta sine kume ndakeg. ¹⁰ Sine ngamunggal rar teg ta sine gare njak mineg. Sine

sanzalnu mineg ta sine Kuate tuku wam magenu ta nane afu mbolŋge keg le nane mine mayede. Sine agaŋ ndende kugatok mineg ta Kuate tuku wam magenu ŋakmba ta sine tuku minig.

¹¹ O Korin mbal, sine siŋgine wamdus piti ŋakmba kilemayokka kilimok satingeg. Siŋgine ŋgamuŋgal ŋakmba tane tiŋge suluweg. ¹² Sine tane tuku riweg le tane sinenu ŋga ri ndade. ¹³ Ta tuku tane ye tuku kiŋo kame taŋaŋ satinget. Sine tanembik riweg ta kile kumumbi lafuwap ŋget.

Sine Kristus son nda ŋgade mbal ndoŋ ulendi ndakube

¹⁴ Tane Kristus son nda ŋgade mbal ndoŋ tuma minam kumuŋ kuga. Nane ndoŋ ulendi ndakap. Mbal tiŋreknu nane une mbal ndoŋ muŋgu gare ŋak minam fugude. Ma make nu bulu ndoŋ minam kumuŋ kuga. ¹⁵ Kristus nu Satan ndoŋ wamdus ulendi mine ndakik. Kristus son ŋgade mbal nane maŋau kise ŋak. Son nda ŋgade mbal nane maŋau kise ŋak. ¹⁶ Sine Kuate minmba minit nu tuku tukul wande mineg tukunu sine yabri mbara ta mata turmba mbariŋam kumuŋ kuga. Kuate nu tejenmba sakina.

Ye nane tuku ŋgamuŋgal sinamŋge minmba nane ndoŋ likamŋgit. Ye nane tuku Mbara mini le nane ye tuku gageu minamŋgaig ŋgina. *Wok ... Pris ...*

26.11-12; ... Esekiel ... 37.27

¹⁷ Sunŋo nu tejenmba mata sakina.

Tane wam ŋaigonu kade mbal kusreka yamokŋge minap. Maŋau kutur ŋak kade ta ŋgumneniŋgap.

Taŋawap le ye gare ŋak tane kilamŋgit. *Aisaia ... 52.11*

¹⁸ Ye tane tuku Mam mini le tane ye tuku kiŋo kame kulim kame minamŋgaig ŋgina. *2 ... Samuel ... 7.14; ... Aisaia ... 43.6; ... Yeremia ... 31.9*

Sunŋo Saŋgri ŋayo nuŋge taŋamba sakate.

7

¹ O tira kame, Sunjo nu sinenu nga minje pasa sanjgrinu kusna ta idusmba ngarosu ngamungalmi kutur ke likeg ta njakmba pitaika Kuate tuku kurauka manjau tinjeknu purfejnenu sine mbolnje kumunguwa nga wamdus sanjgrinu palpe.

Mbar te-tinaig le Paulus nu garena

² Tane manj sinembik riwap. Sine tane tuku ande mbolnje wam njayo ndagej. Tane afu kilmba njago sigli ndakigej. Sine tane tuku ande yabrimba nu tuku aganj afu kile ndakigej. ³ Ye pasa sanjgrimba satinjit ta ye tane satinje likam tuku sa ndatinjit. Kuga. Ye buk tane satinjit. Sine tane tuku ngamungal sunjo njak mineg. Sine kummba e ko abo minbe ta sine tane ndoj minam iduseg. ⁴ Ye tane tuku wamdus tero ndaka gare njak payamket. Ye tane idustinjmba wamdus bulkate. Ye piti njakmba sinamnje tane idustinjmba gare tet.

⁵ Sine Masedonia kilke mbol te progen ta sine mabtam kumunj kuga. Piti sunjomba mara mindek sine kilekogorkinaig. Kame afu sine mbol pronaj. Kuru kuru manjau mata ngamungal sinamnje kamusgej. ⁶ Tanjamba mingej le Titus nu sine tugum pronaj le sine nu kanjgermba wamdus bulkinaig. Kuate nu piti njak mbal wamdus bul serninjit ta nunje ndin ta wakeina. ⁷ Nu pronaj ta tuku ndo wamdus bul ndakinaig. Nu pro tane tuku manjau kanjgermba wamdus bulok tina ta kubeu sinjina le ismba sine mata wamdus bulkinaig. Tane ye sunjomba idusyumba tanjine mbar tuku kiko kamusmba malmbikade. Tane ye tuku pasa dubiwam tuku sunjomba idusde. Ye wam ta njakmba ismba tane tuku gare toren.

⁸⁻⁹ Ye buk waje ande kuyarmba tane kilmba satinje liken le tane ngamungal piti tinaig ta ye mata tanenu nga

piti kamusen. Tane ait fagnu piti ñak minnaig sulumba wamdus biye mbilmba mañau ñaigonu kusrekinaig ta kile ye gare ñak minet. Tane ñgamunggal piti ñak minnaig ta tuku ye gare te ndaket. Tane piti sinamñge mbilka mañau ñaigonu kusrekinaig ta tuku ye gare tet. Sine tane kilmba satinñge likigeñ le tane wamdus tatrunkinaig ta tane mañ Kuate idusnaig. Ta mbolñge sine tane ñaigo sigli ndaka turtinñgigeñ.

¹⁰ Kuatenñge ande mbar mañau tuku piti tuwit le nu katesemba ñgamunggal biye mbilte ta Kuatenñge nu tuku muskil te-tiwe tuwit. Ande nu kilke te tuku piti kamusmba Kuate idus ndawa ta Kuate nu tanño ta tuku muskil te-tiwe nda. Nu ñgisikamñgat. ¹¹ Ata. Tane wamdus piti ñak minmba Kuate mañ idusnaig sulumba sanñgri tinña mbar ta te-tinaig. Tane mbar ta tuku gubra tumba wamdus fulilka minnaig. Tane ye tuku wamdus sunño tumba ye tuku pasa dubiwam tuku wamdus sanñgrinu pilmba tanño mbarna ta lafunu tunaig. Wam ñakmba kumumbi kinaig le kile pasa ande tane mbolñge mine ndakate.

¹² Ye tane tuku wañe kuyaren ta ande mbarna le ande piti tina ta tuku ndo kuyar ndawen. Tane sine tuku kume purmba minig ta Kuate am mbolñge wamdus pulutinguwa ñga kuyaren. ¹³ Tane wamdus pulutingina le kile sine tane tuku mbar tuku piti kusrekigeñ.

Titus nu mata tane tuku gag ñak ta nu tane tuku mañau kanñgerka piti kusremba gare tina le sine nu ndoñ mañ lato gare tigeñ. ¹⁴ Ye buk tane tuku mañau tuku payamka Titus sawen. Nu kumba tanñamba kanñgerna tukunu ye kiko kugatok. Sine son pasa ndo satinñgigeñ tanñañ sine tane tuku payamka Titus sageñ ta alonu kumumbi mayok kinit. ¹⁵ Nu tane tugum pronã le tanñine mbar tuku wamdus fulilka nu kurauka tumba nu tuku minñge dubi mayenaig.

Nu tane tuku wam ta idusmba tane tuku lato lato kume purte. ¹⁶ Kile ye tane tuku wamdus tero ndaka gare ŋak minet.

8

Kuate tuku mbal afu turkap

¹ Tira kame, Kristus tuku kuasmbi afu Masedonia kilke mbolŋge mine likade te Kuate nu ake sinaŋ nane make patikate le maŋau kade ta kila satingamŋgit. ² Afuŋge piti sugo niŋmba nane tuku ŋgamuŋgal son tagoniŋginaig ta nane gare ŋak minmba piti ta sinamŋge agar ndende denkanu ta taraig ŋga sunjomba waknyumba ndametiŋ patika afu turkinaig. ³ Nanjine ndametiŋ kanjerka paplamba kumumbi patikinaig sulumba nanjine wamdus tamba maŋ lato patikinaig ta yiŋe ammbi maŋau ta kanjeren. ⁴ Nane saŋgri tiŋga sine sasiŋginaig: Kuate tuku mbal Yudea ma tugu mbolŋge sine nane sirka turkam iduseg ŋga sasiŋginaig. ⁵ Sine nane ndametiŋ ndo patikamŋgaig ŋga idusgeŋ ta nane wam ta limba nanjine ŋgarosumbi Sunjo tuku nzali ndo dubiwam tuku pasa saŋgri pilaig. Ta ndo kuga. Nane Kuate tuku nzali dubimba sine tuku pasa ŋakmba dubikam sakinaig.

⁶ Taraŋaig le sine Titus nu maŋ tane tugum kuwa ŋga sagerŋ. Nu buk tane tugumŋge afu turkam tuku ndametiŋ patikap ŋga tumtingina ta nu piro ta ke suluwa ŋga kukuleg. ⁷ Tane ŋgamuŋgal son saŋgrinu ŋak ta sine kila. Tane Kuate tuku pasa kukli mayede. Tane kila sunjo ŋak minig. Nu tuku piro kam tuku wamdus saŋgrinu pilig. Sine tuku mata kume pur mayede. Ta tuku tane afu turka ndametiŋ niŋgam tuku maŋau ta mata ke mayewap ŋga iduseg.

⁸ Ye tañamba kap nga sa ndatinget. Ye tane tagotinjmba tane kume pur mañau tugusek ñak e ko kuga ta katesewam saka tira afu ndametinj ningig wam ta kila satinget. ⁹ Singine Sunjo Yesus Kristus nu ake sinañ tane make patikina wam ta tane kila. Nu agañ ndende ñakmba tuku miro ta nu tanenu nga sanzalnu mayok kina le tane nuñe wam ñakmba kilmba sanzalnu mine ndakade. ¹⁰ Ta tuku ye tane teñenmba kap nga iduset. Tane buk yar ande si mbolñge ndametinj patinu tuku wamdus sunjo tumba tugu pilnaig ta tane kile suluwap nga iduset. ¹¹ Tane buk wam ta kam tuku nzalitingina tañamba kile tañgine ndametinj kilig ta kañgerka kumumbi patikap. ¹² Tane ndametinj fudiñndo e ko sunjokanu ñak minig ta kumumba gare ñak Kuate tape ta nu nzalite.

¹³ Tane nane afu ndametinj niñmba tane denkanu minap nga idusmba sa ndatinget. ¹⁴ Kuga. Tane nane ndoñ kumu kumu minap nga iduset. Kile tane agañ ndende gudommba ñak minig mbal afu denkanu minig ta turkap. ñgumneñga tane denkap le nane suk lafumba tane turkamñgaig. ¹⁵ Kuyar pasa ande teñenmba sakate. Afu mana sunjomba kilnaig ta nane kumumbi kilanu idusnaig. Afu fudiñmba kilnaig ta nane den ndakinaig ñgate. *Kisim ... Bek ...*
16.18

Piro tango afu Korin prowamñgaig

¹⁶ Kuate nu Titus wamdus tuna le nu sine suk tane turkam tuku sunjomba iduste. Ta tuku ye Kuate gare pasa tuwet. ¹⁷ Sine nu tane tugum kambim tuku sa ndageñ le nu nuñe nzali dubimba tane tugum prowam iduste. ¹⁸ Sine tira ande Titus ndoñ kukulbe le kañgat. Taño ta nu Kristus tuku pasa kukli mayete le Kuate tuku kuasmbi ñakmba nu tuku saka minig. ¹⁹ Tira ta Kuate tuku mbalñge madinaig le nu sine ndoñ lika afu turkam tuku ndametinj

patikade ta kulatkate. Sine wamdus sangrinu pilmba piro kumumbi keg ta nu nane nakmba kila saninguwa le Sungo tuku nyu te-dunguwaig nga nu madinaig.

²⁰⁻²¹ Tanamba idusmba afu sine talasiimba ndametiŋ sungo ta kulat maye ndade ngubekaig nga sine nu tumba likeg. Sine Sungo am mbolŋge piro mayemba tanŋo am mbolŋge mata piro mayebe le kilimok mayok kuwa nga iduseg.

²² Tira ande mata nu nale ndoŋ kuwa nga kukulbe le tane tugum prowamŋgaig. Nu tagomba piro yimyam tugeŋ ta nu wamdus sangrinu pilmba piro ke mayena. Tane siŋka waknyumba afu turkam tuku minig ta nu kila pilmba kile tane tugumŋge pirokam tuku sungomba iduste.

²³ Ye tane nane keŋ ta tuku kila satinŋamŋgit. Titus nu ye ndoŋ tane turkam tuku pirokek. Nale ar nu ndoŋ ilik ta Kristus tuku nyu tane ngamukŋge sunŋokuwa nga Kuate tuku kuasmbi nale tane tugum kambim tuku madinikinaig. ²⁴ Tane nane keŋ ta kilmba tanŋine kume pur maŋau te-mayokmba kilap. Tanawap le sine Kuate tuku kuasmbi nakmba tugumŋge tane tuku payamka saninŋeg ta alonu kilimok kanŋerwaig.

9

Ndametiŋmbi Kuate tuku mbal turkap

¹ Ndametiŋ patika Kuate tuku mbal turkam tuku wam ta tane kila. Ye ta tuku maŋ sungomba satinŋe nda.

² Tane mata ndametiŋ patinu tuku wamdusde ta ye kila. Ye Masedonia mbal tugumŋge tane Akaia mbal tuku payamka nane buk yar ande si mbolŋge ndametiŋ patikam tuku piro tugu pilnaig nga saninŋet le ismba kile nane tuku sungomba mata ndametiŋ patinu tuku wamdus sangrinu pilig. ³ Sine tane tuku payamkeg ta

alo kugatok ngubekaig nga ye tira kej ta kukulningi le tane tugum ta promba tane turkuwaig le ndametij ta mangurka patikap. Ye pro tane tuku payamket tajamba ndametij ta ake kile ndo ki. ⁴ Tane ndametij ta sijka patikamngaig nga sine afu saningigen. Tane pati ndaka minap le Masedonia mbal afu ye ndorj kumba kangerwaig ta sine kiko singikat. Tane mata kiko tingikat. ⁵ Wam ta idusmba ye tira kej ta ambonga tane tugum ta kuwaig le tane ndametij patikam tuku o buk sakinaig tajamba ndo patike sulumba ye ndo tairngap. Tanawap ta tane tangine nzalimbi ndo patikamngaig. Ye tane kilap kilap ki le ndagari njak patike nda.

⁶ Tane nyamagan kilanu manau ta idusap. Ande nu nyamagan tumunu ndui ndui ngukate ta nu alonu ndui ndui ndo kilit. Ande nu tumunu sunngomba ngukate ta nu alonu sunngomba kilit. ⁷ Tane njakmba yimyam tangine wamduis pilenga ndametij giganmba patikam idusde ta kumumba patikap. Tane andenge kilap kilap kuwa le tane ndagari njak pati ndakap. Tane gare njak tangine ndametij patikade ta Kuate nu nzalite.

⁸ Kuate nu tane mbolnge waknyumba aganj magenu lato lato tingiwa le tane nane afu turkam tuku aganj denkanu njak mine nda. ⁹ Kuyar pasa ande tejenmba sakate.

Nu nuje aganj ndende waknyumba walmba sanzal mbal ningit. Nu tuku rangun mayenu ta kugawe nda. Minmba minamngat ngate. *Mune ... 112.9*

¹⁰ Sine nyamagan tumunu ngukey ta Kuate tugumnge kileg. Aganj nyeg ta mata nu tugumnge kileg. Tajamba ndo tane nane afu mbolnge waknyam tuku Kuate nu aganj ndende kumumbi tingamngat. Tanawa le tane nane afu mbolnge waknyumba minap le nu tane tuku manau mayenu ta te-sungowamngat. ¹¹ Kuate nu mara mindek tane aganj kumumbi ningit le tane den ndaka afu turkam

kumuŋ. Taŋamba tane ndametiŋ patikap le sine kilmba tamba sanzal mbal turkuba le nane gudommba Kuate tuku nyu te-dunŋamŋgaig.

¹² Tane ndametiŋ ningig tamba Kuate tuku mbal turkade. Wam ta ndo kuga. Tane taŋade le nane afu Kuate tuku nyu te-dunŋa nu gare pasa tuwig. ¹³ Tane tira tuku ndametiŋ patikap le afu wam ta kaŋgermba tane Kristus tuku pasa mayenu dubiwanu ŋgade ta son ŋga Kuate tuku nyu te-dunŋamŋgaig. Tane Kuate tuku mbal nane afu turmba nane mbolŋge waknyade ta tuku mata Kuate tuku nyu te-dunŋamŋgaig. ¹⁴ Ta ndo kuga. Kuate nu tane ake sinaŋ make patikate wam te-mayokmba nane taŋamba turkap le nane tane tuku kume purmba tane tuku ŋga Kuate yabaŋamŋgaig.

¹⁵ Sine Kuate tuku nyu te-dunŋube. Nu agaŋ sunŋo ande o mbolok agaŋ ndende ŋakmba liningit ta sine siŋgina.

10

Paulus nu nane tuku wamdus mbar te-tina

¹ Tane afu teŋenmba sakade. Paulus nu sine tugumŋge sine gagnu pasa bafumbi sakate ta nu maskenŋge pasa saŋgrinu kuyarmba sasiŋgit ŋga sakade. Ariya. Ye kile Kristus tuku wamdus bafuk ŋgan maŋau ta dubimba pasa bafumbi sarsartiŋgamŋgit. ² Tane wamdus biye mbilap le ye tane tugum promba pasa saŋgrinumbi satinŋam idus ndawet. Nane afu Paulus nane kilke te mbolok maŋau ndo dubimba naŋgine wamdusmbi pasa kukliwanu ŋga sakade mbal ta ndo ye siŋka pasa saŋgrinumbi saniŋgamŋgit.

³ Sine taŋgo ndo mineg ta sine siŋgine taŋgo tuku kame agaŋmbi kame bu ndaweg. ⁴ Kuga. Sine Kuate tuku kame agaŋ tamba Satan tuku saŋgri te-ibeŋmba afu tuku yabri wamdus ta ŋakmba pitaikeg. ⁵ Afu naŋgine wamdus

ta payamka Kuate kila palmbim tuku ndin tukulde ta sine wamdus ta kuerka pitaiweg. Nane njakmba Kristus kumnemnge minwaig nga sine nane tuku wamdus kile-tidingeg. ⁶ Tane mata mbilka Kristus kumnemnge minap. Tanjwap le afu tanjamba mine ndakuwaig ta sine nane lafunu kumumbi ningamngig.

⁷ Tane wamdus te-mayewap. Ande nu nuje nyu tedunga ye sinja Kristus tuku tango minet ngate ta nu sine mata Kristus tuku mbal mineg nga iduswa. ⁸ Sunjo nu sine tane ngamunggal son sangri piletinje nga nyu singina le tane kulatkeg. Sine tane njaigo siglikam tuku nyu sinje ndakina. Ye nyu ta tuku payamket le tane talayade ta ye kiko te nda. ⁹ Ye tane tuku waje kuyarke liket ta tane kuru kuru piletinjam tuku kuyarket nga idus ndawap. ¹⁰ Afu nane tejenmba sakade. Paulus nu waje kuyarka tango sangri njak tanjan pasa sangrinu kuyarte ta sine tugumnge nu sangri kugatok. Nu pasa sakate ta ismba talawam tuku ndo nga sakade. ¹¹ Tanjakade mbal tane ye tuku pasa te ise mayewap. Sine waje kuyarka pasa sangrinu sakeg te tane tugumnge tanjamba ndo ke likamngig.

¹² Mbal afu tane tugumnge nangine nyu kile-dungade. Yoi. Sine nyu tanjan njak mine ndakeg. Mbal ta nginngan mbal. Nane nangine nangine mungu kanjerka sine magenu nga payamkade. Manjau tinjreknumbi nangine manjau pile ndangade.

¹³ Sine payamkeg manjau ta kise. Kuate nu pirokam tuku nyu singina piro ta ndo sine payamkeg. Sine tane Korin mbal tugumnge mata pirokam tuku nyu singina. ¹⁴ Ta tuku sine tane tuku payamkeg ta mbar ndaweg. Sinege Kristus tuku pasa mayenu tumtingiger. ¹⁵ Sine tane pasa dubide wam ta tuku sine singine piro tuku payamkam kumu. Sine nane afu tuku piro singine ngaro mbolnge pile ndakeg. Kile tane tuku ngamunggal son ta sungoka

mbal kise mbol kuwa le ye nane tugum kambim tuku ndin mayok kuwa nga iduset. ¹⁶ Tanjawa le sine tane kusreka kilke afu tane ngumnemnge minig ta mbol kumba nane mata pasa mayenu saningamngig. Tanjamba sine nane afu tuku piro singine ngaro mbolnge pile ndaka singine piro ndo payamkam kumu. ¹⁷ Kuyar pasa ande tejenmba sakate.

Tango ima nu payamkam idusmba kande nu Sunjo wam ke likate ta idusniimba payamkuwa ngate.

Yeremia ... 9.24

¹⁸ Ande nu nuje miroj ye mayenu ngate ta nuje pasa ta alo kugatok. Sunjonge nu mayenu ngate wam ta alo jak.

11

Paulus nu yabri aposel tuku manau te-mayokna

¹ O tira kame, tane ye tuku pasa te isap. Tane pasa te nginngan pasa idusmba ndeta tanaig. Pasa te isam tuku wamdus tukul ndawap. ² Kuate nu tane tuku kume purmba minit ta ye mata tane tuku sunjomba kume puret. Pino mbanzo ande mam nujenge tango ande tam tuku madite le nu tango ta tuku ndo minit tanaj tane Kristus tuku mbal ndo minap nga maditingen.

³ Ye tane tuku wamdus piti jak minet. Mbej nu nuje wamdus yabri paknu tamba Eva yabrina tanjamba tango afunge tane yabritimba didikuwaig le tanjine wamdus Kristus mbolnge minig ta kusrebekaig nga iduset. ⁴ Sine tane Yesus tuku nyu tumtingiger ta afunge pro ande tuku nyu satingig le tane wamdus bulokmbi nyu kise ta tade. Tane Tukul Guwa tinaig ta nane guwa kise satingig le tane tade. Ko pasa mayenu isnaig ta nane pasa kise kuklide le tane pasa ta mata wamdus bulokmbi tade.

⁵ Tane mbal ta nane aposel magenu o mbolnge ngade ta nane ye li ndayade nget. ⁶ Ye pasa kukli mayewam tuku

kila kugatok ta pasa kukliwet ta tugunu ñakmba ye kila. Ait sunjomba sine tane sinjine kila ta tumtingeg.

⁷ Ye Kuate tuku pasa mayenu tane satingen ta ye tane tugumñge piya kilam mbulmba yiñe nyu te-ibenmba tane mine mayenu mbolñge minam tuku kile-dungen ta ye mbaren nga idusde e? ⁸ Ye Kristus tuku mbal afunje ndametinj sinaig le kuayaranu sukmba kilmba tane tugumñge piroken. ⁹ Ye tane ndonj minmba agañ afu tuku denkinaig ta ye tane yabañ ndatingen. Tira afu Masedoniañge pro ye agañ denkanu minen ta nanenñge sinaig. Ye tane piti sertingikit nga agañ afu tane tugumñge kile ndaken. Kile mata tañamba idusmba minet. ¹⁰ Kristus tuku pasa tugusek ye sinamñge minit ta son pasa ndo satinjamñgit. Ye tane tugumñge piya kile ndaken ta payamka saka mini le Akaia mbal ñakmba isamñgaig. Ande ye peuyam kumuñ kuga. ¹¹ Ye tane tuku kume pur ndamba nyu kile-ibenñkam tuku idusmba tañawet nga idus ndawap. Kuga. Ye tane tuku sunjomba kume puret ta Kuate nu kila.

¹² Afu nanjine mironj payamka sine Paulus nane tañañ pirokeg ñgade ta peuningam tuku ndo ye piya kugatok piroken. ¹³ Mbal ta nane Kuatenñge kukul ndaningina. Kristus tuku aposel minanu sukmba nanjine piro tambi tane yabritingig. ¹⁴ Sine nane tuku wam ta tuku pirerek pur ndakube. Nanjine gabat Satan nu tañgo yabrininjmba Kuate tuku eñel mayenu tañañ mayok kinit. ¹⁵ Sine wam ta idusmba Satan tuku piro mbal nane mañau tiñreknu kade mbal tañañ minanu sukde ta tuku piriri ndaweg. Kuate nu ñgumnenñga nane tuku mañau ta kumumbi lafumba pa ningamñgat.

Paulus nu piro mbolñge piti kugrakina

¹⁶ Ye mañ tane satinjamñgit. Tane ye ñginñgan tañgo nga idus ndawap. Ko ye ñginñgan tañgo ñgumba kande

wamdus tukul ndamba ye mapeyap le ye yabri mbal tañaj fudiñmba yiñe piro tuku payamki. ¹⁷ Sunğonçe payamkam tuku tum ndayate. Yiñe mironç nginngan mbal tañaj payamket. ¹⁸ Nane gudommba tañamba piro payamkade tukunu ye mata payamkam iduset.

¹⁹ Tane ndo kila sugo ñak minig sulumba nginngan mbal wamdus bulokmbi kilig inde. ²⁰ Tane nane tuku piro mbal minap nga idusde le nane tane tuku agañ ndende kilam saka yabritiñmba nane sugo tañaj tane maim-maimtiñmba ko dabil pantiñgig ta tane ndek wamdus bulokmbi nane kilmba kulatkade. ²¹ Tane mbal tañaj kañgerka sañgri ñak ñgade. Sine tane ndoñ minmba nane sañgri ñak minig tañamba mine ndakigeñ. Tane sine sañgri kugatok ñgade ta kumumbi sakade.

Yabri aposel nañgine mañau tuku payamkade. Ta tuku ye mata ngin ngan mañau tamba payamkam kumuñ. ²² Nane sine Hibru ndare ñgade ta ye mata Hibru ndare. Nane sine Israel ndare mineg ñgade ta ye mata Israel ndare. Sine Abraham tuku mbuñ ñgade ta ye mata nu tuku mbuñ minet. ²³ Nane sine Kristus tuku piro mbal ñgade ta ye Kristus tuku piro mbolñge nane liniñget. Nane pirokade ta ye nane liniñmba piro karenket. Ye nane liniñmba ait sunğomba muli wande mbol kan. Ait gudommba ye ngusyinaig. Wam afu mbolñge ye kume diren. ²⁴ Zu mbal nane ait 5 tañamba ye tumba ngusyinaig. Ngusyinaig ta ka 39 mbolñge tiñge likinaig. ²⁵ Ait keñmba nane afu ye tumba mbapanimbi katyinaig. Ait ande ye baleyam bafumba ndamembi katyinaig. Ye wañ keñmba mbolñge liken le wañ fetkinaig. Ye ait ande yu mbol faitka minen le furirmba ka mafena. ²⁶ Ye piroka kine promba minet le ait afu kulençe te-diryade. Kuayar mbalñge ndinñge ye baleye ndafloyade. Yiñe mbal kasomok mbal mata ye baleyam tuku ndin sotade. Tumbraññge duñençe

yu mbolŋge ye ŋgisike diret. Yabri gulab afu mata ye baleyam tuku ndin sotade. ²⁷ Ye piro karenka ŋgaro rar minet. Furir afu kinye ndaket. Ait sunḡomba guba kule para sunḡo ŋak minet. Mara afu ye nyamagaŋ tawi kinyam tuku wande mata denKate. ²⁸ Ye ŋgarosu tuku piti ndo kugra ndaket. Kuga. Kristus tuku kuasmbi saŋgri ŋak minam tuku ye mara mara wamdus piti ŋak minet. ²⁹ Tira ande nu saŋgri kugatok ta ye mata piti tet. Ande nu andeŋge yabrite le ndekate ta ye gubra tet.

³⁰ Ye payamkam iduset ta ye wam kame ndaŋ mbolŋge ye saŋgri kugatok mayok kinet wam ta ndo payamket.

³¹ Siŋgine Sunḡo Yesus Kristus tuku Mam Kuate ye siŋka pasa saket te nu kila minit. Sine nu tuku nyu sunḡo ta te-dunḡa minmba minbe.

³² Ye Damaskus tumbraŋge minen le mandor Aretas nu nuŋe kame gabat sana le nu kame mbal kukulningina le ye biye tiyam tuku tumbraŋ sunḡo tuku fonde malaŋga kulatka minnaig kande ³³ yiŋe gulab kame ye sambekŋge minyoken le fonde tuku bubre malaŋga mbolŋge te-mayokyumba muli biye-biyenaig le mayok ka kame gabat ta laipmba kua kan.

12

Kuate nu Paulus wam sugo tumna

¹ Payamkam tuku maŋau ye turyam kumuŋ kuga ta ye payamkamŋgit. Sunḡo nu tumyina le ye kiŋatanu suk agaŋ kaŋgerken wam ta payamka satingi le isap. ² Kristus tuku taŋgo ande buk yar 14 kuganaig le Kuateŋge nu tumba te-dunḡa samba mbol ambe kina. Ambeŋge maŋ lato te-dunḡina le o mbol ambe kina. Nu ŋgarosu ŋak kina e ko nuŋe kanu ndo kina e ta ye gilai. Kuateŋge ndo kila.

³⁻⁴ Taŋgo ta nu samba mbol ambeŋge wam sugokanu afu isna. Isna ta Kuate nu miŋge pipna le kilke te mbolŋge

afu ndoŋ sakam kumuŋ kuga. Nu taŋamba samba mbol kina ta ndo ye kila. Nuŋe ŋgarosu ŋak kina e ko nuŋe kanu ndo kina e ta ye gilai. Kuateŋge ndo kila. ⁵ Ye taŋgo ta tuku kila idusmba nu tuku payamket. Ye yiŋe mironŋ tuku payam ndaket. Ye wam kame ndaŋ mbolŋge saŋgri kugatok mayok kinet ta ndo ye payamket.

⁶ Ye yiŋe mironŋ taŋamba samba mbol kan ŋga payamki ta ye ŋgin ŋgan taŋgo mayok nda kinet. Ye siŋka saket ta ye wam ta mbolŋge yiŋe nyu te-dungam idus ndawet. Kuga. Taŋgo nane ye pasa sake lika wam ŋakmba ke liket ta mbolŋge ye tuku nyu kumumbi iduswaig ŋget.

⁷ Kuate nu wam sugo tumyina ta mbolŋge ye payamka yiŋe nyu te-dungikit ŋga Satan tuku kukul taŋgo pro ye waimbi katyanu taŋaŋ ŋgaro rar suŋgo ye mbol prona. Rar ta ye mbolŋge promba minit le kamusmba yiŋe nyu te-dungam idus ndawet. ⁸ Suŋgo nu piti ta pitaiwa ŋga ye saŋgri tiŋga yabaŋam keŋen ta nu ye wo ndayina. ⁹ Nu teŋenmba sayina. Ye ne make pilmba saŋgri tini le rar ta kurawam kumuŋ. Ne piti ta ŋak minmba saŋgri kugatok mina le ye tuku saŋgri ne mbolŋge kilimok mayok kuwa ŋga sayina. Kile Kristus tuku saŋgri suŋgo ye mbol prowa ŋga ye saŋgri kugatok minet te gare-gareka payamket.

¹⁰ Ye saŋgri kugatok minet le afuŋge ye tumail panyade le afuŋge ŋgaro rar sade le afuŋge ye ŋayo siliyade le afuŋge piti sugo seryade wam ta ŋakmba mbolŋge ye Kristus tuku ŋga gare ŋak ndo minet. Ata. Ye saŋgri kugatok minet sulumba Kristus tuku saŋgri mbolŋge saŋgriknu mayok kinet.

Paulus nu nane turkam idusna

¹¹ Ye yiŋe maŋau payamkam idus ndawet ta afu ye tuku nyu ŋayo silide le tane nane peu ndaniŋgig tukunu ye yiŋe ŋginŋgan maŋaumbi payamka yiŋe maŋau tuku kuyaret.

Ye ake tarngo suk minet ta afu tane nane aposel magenu ngade ta nane ye li ndayade. ¹² Ye tane ndonj minmba piti kanjerka sanjri tinga piroka wam kitek sanjrinu afu ke liken. Wam ta mbolnge ye aposel tugusek minen le tane ye kangeryinaig. ¹³ Kristus tuku kuasmbi afu mbolnge ye wam mayenu ken ta tane tugumnge wam maye ndawen nga idusde e? O son. Ye wam ande nane afu mbolnge ken tanjamba tane mbolnge ke ndaken. Ye tane tugumnge piya kile ndaken. Wam ta tuku tane ye pitaiyade inde. O Korin mbal, ye mbaren ndeta ye tuku mbar gilaingap.

¹⁴ Ye manj ait kerjnu tane tugum prowam bafuwet. Tane tugum promba aganj afu sap nga satinge nda. Kuga. Tane ye ngamungal ndo sap nga iduset. Kiyo kame nane ina mam turkam tuku aganj ndende pati ndakuwaig. Ina mamnge kiyo kame turkam tuku aganj ndende patikuwaig. ¹⁵ Ye tane tuku mam tananj minet. Ye yiye aganj ndende tane turkam tuku ngail ndaket. Yiye abo mine manjau mata tanenu nga kusrewam bafuwet. Ye tanjamba tane tuku sunjomba kume puret. Wam ta tuku tane ye tuku kume pur ndade ta ye tane tuku sunjomba kume puret wam ta kusrewam kumuñ kuga.

¹⁶ Ye tane tugumnge aganj afu kile ndaken ta tane afu tejenmba sakade. Nu kuirkuirka sine yabrisinjmba ndametinj afu kilna nga sakade. ¹⁷ Ginu ait ye kilen? Ye mbal afu kukulningen le pro tane yabritinjmba ndametinj didika kilmba ye sinaig e nga idusde. ¹⁸ Ye Titus ndo tane tugum kambim tuku kukulmba minen. Tira ande ta nu ndonj kuwa nga kukulen. Titus nu ame aganj tane yabritinjmba kilna? Kuga. Sile Titus ndonj Guwa ndindo ta mbolnge minek. Manjau ndui ta ndo ke likek ta tane kila.

¹⁹ Tane waje te burka sine tane am mbolnge tijreknu mayok kambim tuku kuyaraig nga idus ndawap. Sine Kristus ndonj ulendika nuje wamdus dubimba Kuate am

mbolŋge pasa te kuyarkeg. Tane tuku son ta sanjri pilewam tuku ndo kuyarkeg.

²⁰ Ye tane tugum prowam tuku ta ye wamdus piti ŋak minet. Ye pro tane maŋau ke likade ta kanjerka nzaliamŋgat e ko kuga. Nzali ndayuwa ta ye tane kilmba satinŋe liki le tane ye tuku mata ndagari tamŋgaig. Ye pro tane wam kame te kap le kanjerkam tuku kuru-kuruket. Kualeyaukade e ko afu tuku mine magenu tuku kagli firkade e ko gubra tade e ko ye ye ŋgade e ko waŋe pasa sakade e ko afu tuku nyu kile-ibenka miŋge motmotkade e ko tanjine ŋgarosu te-duŋgade e ko tanjine wamdusmbi maŋau kise kise ke likade maŋau kame ta ŋakmba ye kanjerkam mbulit.

²¹ Tane gudommba buk kutur maŋau kumba fare fare tanjo pino ndoŋ minmba tanjine ŋgarosu tuku nzali tukul ndamba dubikinaig. Tane ŋgamuŋgal biye mbil ndawap ta ye tane tugum promba yiŋe Mbaranŋe tane tuku am mbolŋge ye kiko pileyuwa le wamdus ŋayonŋgikat ŋga ye pitiyate.

13

Rironj pasa afu

¹ Kile ye ait keŋnu tane tugum prowamŋgit. Kuyar pasa ande teŋenmba sakate.

Tanjo armba ko keŋmba tanjo ande nu mbar ande kina ŋguwaig le son ŋga te-tiwap ŋgate. *Lo ... 17.6; ... 19.15*

² Ye buk ait arnu tane tugum prowen sulumba mbarmba minnaig mbal ta rironj pasa saninŋen. Kile ye tane tugumŋge mine ndaka nane tane turmba maŋ rironj pasa ndui ta satinŋamŋgit. Ye maŋ luka tane tugum prowi ta mbarde mbal ta sirka mapeke nda. ³ Tanjawi le ye Kristus tuku pasa kukliwet tanjo minet ta tane wamdus tero

ndaka katesewamngaiḡ. Kristus nu saḡgri sunḡo ḡak tane sinamḡge pirokate. ⁴ Nu saḡgri kugatok taḡaḡ minna le nane nu tumba ail kazrai mbolḡge balenaig ta Kuate tuku saḡgrinḡge te-tina le kile abo ḡak minit. Sine mata taḡaḡ taḡo ndo saḡgri kugatok mineḡ ta sine nu ndoḡ ulendika Kuate tuku saḡgri mbolḡge minmba saḡgri tamba tane kile-tidingam tuku prowamngig.

⁵ Tangine ḡgamuḡgal son pileḡga kaḡgerap. Tane siḡka Kristus Yesus tuku ḡgamuḡgal son ḡgade e ko kuga. Nu tane sinamḡge minit le tane kamusde e ko kuga. Kuga ta tane tuku ḡgamuḡgal son ta mbarkamḡgat. ⁶ Wam ta mbolḡge sine tane pasa kuklimba tumtingigerḡ mbal ḡgamuḡgal son tugusek ḡak ta katese mayewap.

⁷ Kuate nu tane turkuwa le mbar maḡau afu ke ndakap ḡga nu yabaḡmba mineḡ. Tane wam magenu kap le sine aposel tuku piro mayenu ḡguwaig ḡga idus ndaweg. Tane maḡau magenu ndo kam tuku iduseḡ. Afu sine piro maye ndaweg ḡgade ta sine piti ndasiḡgit. ⁸ Sine pasa tugusek te-ibenam tuku mine ndakeḡ. Pasa ta turam tuku ndo mineḡ. ⁹ Sine saḡgri kugatok mineḡ le tane saḡgri ḡak mayok kinig ta sine saḡgri kugatok minam tuku gare-garekeḡ. Tane tuku ḡgamuḡgal son lato lato saḡgri tingwa ḡga Kuate yabaḡmba mineḡ.

¹⁰ Sunḡo nu tane kulatkam tuku piro sina. Ye tane tugum prowi sulumba pasa saḡgrinu satingam kumuḡ ta ye taḡawam idus ndawet. Ta tuku tane kile-tidingam tuku ye waḡe ndo kuyaret. Sunḡo nu ye tane saḡgri piletingam tuku piro sina. Tane ḡaigo siglikam tuku piro se ndakina.

¹¹ Kile ye pasa suluwamngit. Tangine mbar kile-tidingap. Ye tuku pasa isap. Tane wamdus ulendika ḡgamuḡgal mukuk minap le Kuate nu tane ndoḡ minamḡgat. Kume pur maḡau ḡgamuḡgal mukuk maḡau nu tugu.

¹² Tane taḡgine taḡgine tira kame ndoḡ muḡgu kume

purkade manau ta alonu te-mayokap. ¹³ Kuate tuku mbal tenge minig ta n̄akmba tane kaiye pasa tingig.

¹⁴ Singine Sun̄go Yesus Kristus nu tane ake sinaŋ make patikuwa. Kuate nu tane tuku kume purwa. Tukul Guwa nu tane ndoŋ muŋgu gare n̄ak minwa.

Son.

KUATE TUKU PASA
Portions of the Old Testament and The New Testament in the
Siroi Language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Siroi long Niugini

copyright © 1975, 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siroi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 17 Oct 2021

9d2e8659-afb4-5cca-93d8-23ebf89e1709